PATVIRTINTA
Druskininkų Mikalojaus Konstantino
Čiurlionio meno mokyklos direktoriaus
2026 m. spalio 9 d. įsakymu Nr. V1-124

DRUSKININKŲ MIKALOJAUS KONSTANTINO ČIURLIONIO MENO MOKYKLA

MUZIKOS ISTORIJOS DALYKO UGDYMO PROGRAMA

Programą parengė: muzikos istorijos mokytoja Rita Balserienė

ĮVADAS

Muzikos istorija prasideda anksčiau nei buvo parašytas žodis. Ji yra ypatingai susijusi su įvairių kultūrų individualumo išraiška. Ji atspindi muzikos atsiradimą ir jos vystymosi kelią, nagrinėja muzikos meninės kalbos raidą, jos kūrėjų gyvenimo ir kūrybos kelią, užrašytus ir neužrašytus muzikos kūrinius, šimtmečiais susiformavusias kūrybos taisykles.

Kad nepasimestume dabartinėje muzikos įvairovėje, turime mokytis atpažinti ir apibūdinti įvairią muziką: jos kalbą, charakterį, stilių, laikmetį, geografinę vietą, atlikimą, vertę, funkciją ir t.t. Tai kiekvieno išprususio ir kultūringo žmogaus privilegija.

Muzikos istorijos programa sudaryta, vadovaujantis Druskininkų M.K.Čiurlionio meno mokyklos ugdymo programa, vaikų muzikos mokyklos muzikos istorijos dalyko programa ir formalųjį švietimą papildančio pagrindinio muzikinio ugdymo programos rengimo rekomendacijomis.

Programos paskirtis – pateikti pagrindinius muzikos istorijos dalyko mokymo(si) tikslus bei uždavinius, numatyti pagrindines jų įgyvendinimo gaires, vertinimo principus, užtikrinti ugdymo(si) turinio kokybę.

Programos principai:

Individualizavimo – orientacija į mokinį, jo pasiekimus ir mokymosi ypatumus, individualią gabumų raidą.

Šiuolaikiškumo ir dermės – remiantis apmąstyta, išanalizuota ir apibendrinta darbo su vaikais patirtimi, suderinta tradicijomis ir inovacijomis.

Kūrybingumo ir iniciatyvumo – mokinių kūrybinio mąstymo ugdymas, atsakomybės už savo mokymąsi prisiėmimas.

Įgyvendinant programą grupinių užsiėmimų patalpose naudojamos priemonės: pianinas, lenta (vaizdo projektorius), garso klausymosi įranga, interneto prieiga, transliavimo įranga teoriniam ir praktiniam mokymui.

Programa: Pagrindinis muzikinis ugdymas – muzikos istorija (IV – VII kl.)

MUZIKOS ISTORIJOS DALYKO NUOSTATOS

1. Muzikos istorijos paskirtis – suteikti bendrųjų ir muzikinių kompetencijų.

2. Muzikos istorijos tikslas – pažinti muzikinės kultūros ištakas ir raidą, stilistines ypatybes, žanrus, muzikos ir kitų menų sąveiką, kultūros epochas.

3. Muzikos istorijos uždaviniai:

3.1. formuoti muzikos kūrinių klausymo, apibūdinimo ir vertinimo gebėjimus;

3.2. supažindinti su lietuvių muzikinės kultūros ištakomis ir raida;

3.3.supažindinti su Vakarų Europos muzikos stilistinėmis epochomis, žymiausiais kompozitoriais ir jų kūriniais;

3.4. supažindinti su kitų pasaulio šalių muzikine kultūra;

3.5. įgytas žinias pritaikyti muzikiniuose ir kultūriniuose renginiuose, projektuose.

4. Muzikos istorijos veiklos sritys:

4.1. muzikos kūrinių klausymasis ir apibūdinimas;

4.2. muzikos kultūrinio ir meninio konteksto supratimas ir vertinimas.

5. Dalyko trukmė: mokymosi trukmė – 4 metai.

6. Metodinės nuostatos:

6.1. mokomasi grupėje;

6.2. mokoma(si) 1 valandą per savaitę;

6.3. lavinama muzikinė atmintis, muzikinė klausa, turtinamas muzikos kalbos žodynas;

6.4. pamokose naudojamos informacinės technologijos;

6.5. aktyvūs mokymo(si) metodai.

7. Mokant muzikos istorijos numatytas veiklas sieti su kitais muzikinio ugdymo programos dalykais.

8. Muzikos istorijos turinio apimtis:

8.1. lietuvių, Vakarų Europos ir kitų pasaulio šalių muzikos kūrinių klausymasis ir apibūdinimas;

8.2. lietuvių, Vakarų Europos ir kitų pasaulio šalių muzikos kultūrinio ir meninio konteksto supratimas ir vertinimas.

9. Dalyko mokinių pasiekimai:

<table>
<tr><td colspan="2">1. Veiklos sritis - muzikos kūrinių klausymasis ir apibūdinimas</td></tr>
<tr><td colspan="2">Nuostata – suprasti ir domėtis muzikinės kultūros ištakomis, raida ir tradicijomis</td></tr>
<tr><td colspan="2">Esminis gebėjimas – remiantis sukaupta muzikos istorijos ir kitų mokomųjų dalykų patirtimi atpažinti vokalinius ir instrumentinius tembrus, muzikos kūrinius, juos apibūdinti</td></tr>
<tr><td>Gebėjimai</td><td>Žinios ir supratimas</td></tr>
<tr><td>1.1. Įsiminti ir atpažinti muzikos kūrinius.</td><td>1.1.1. Nustatyti, kuriai stilistinei epochai priskirtinas klausomas muzikos kūrinys;
1.1.2. atpažinti klausomų muzikos kūrinių vokalinius ir instrumentinius tembrus, ansamblių ir orkestrų sudėtis</td></tr>
<tr><td>1.2. Apibūdinti klausomus muzikos kūrinius.</td><td>1.2.1. Tikslingai ir taisyklingai vartoti specifinius terminus ir apibūdinimus;
1.2.2. žinoti nurodytos epochos vokalinės ir instrumentinės muzikos žanrus bei formas;
1.2.3. paaiškinti įvairių solinių, kamerinių ir orkestrinių kūrinių skirtumus.</td></tr>
<tr><td>1.3. Atpažinti ir apibūdinti instrumentinės muzikos kūrinio formą.</td><td>1.3.1. Paaiškinti muzikos formų struktūrinius elementus;
1.3.2. nurodyti periodo, variacijų, rondo, sonatos ir fugos ir kitų muzikos formų savybes.</td></tr>
<tr><td colspan="2">2. Veiklos sritis - muzikos kultūrinio ir meninio konteksto supratimas ir vertinimas</td></tr>
<tr><td colspan="2">Nuostata – domėtis savo aplinkos muzikiniais ir kultūriniais reiškiniais, lankytis koncertuose, kituose muzikiniuose ir kultūriniuose renginiuose</td></tr>
<tr><td colspan="2">Esminis gebėjimas – apibūdinti muzikos kontekstą, stebėti ir vertinti savo aplinkos muzikinius reiškinius, aktyviai juose dalyvauti</td></tr>
<tr><td>Gebėjimai</td><td>Žinios ir supratimas</td></tr>
<tr><td>2.1. Dalyvauti ir vertinti koncertus ir</td><td>2.1.1. Apibūdinti išgirstų muzikos kūrinių</td></tr>
</table>

kitus muzikinius, kultūrinius renginius ir reiškinius.	kultūrinį ir meninį kontekstą; 2.1.2. nurodyti Lietuvos ir pasaulio žymiausius vokalinės ir instrumentinės muzikos solistus, kamerinius ansamblius, orkestrus, chorus, dirigentus, koncertines sales.
2.2. Aktyviai dalyvauti kultūrinėje veikloje, meniniuose projektuose.	2.2.1. Apibūdinti meninės veiklos formas ir jų reikšmę savo aplinkos socialiniam kultūriniam gyvenimui; 2.2.2. parengti ir pristatyti kūrybinius projektus (pvz., rašinius apie išklausytus koncertus, pristatymus, interviu su atlikėjais ir pan.).

10. Mokantis programos dalykų, kaip visumos, ugdomos mokinių kompetencijos:
10.1. socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos – muzikuodami pavieniui, grupėje ir kolektyve mokiniai mokosi bendrauti, bendradarbiauti, konstruktyviai spręsti konfliktus, siekti asmeninių ir bendrų tikslų, ugdosi savivertę, empatiškumą ir savitvardą, pažintis su kitų kultūrų (subkultūrų) ir stilių muzika mokiniams atveria galimybę pažinti kitą.
10.2. kultūrinė – mokydamiesi įvairių stilių, žanrų, regionų muziką,kompozotorius, bendraudami su profesionaliais menininkais mokiniai įgyja kultūrinio išprusimo, raiškos ir sąmoningumo pradmenis.
10.3. kūrybiškumo – skatinamas muzikinės raiškos galimybių tyrinėjimas, muzikinė mokinių kūryba bei muzikinės patirties refleksija. Mokiniai kelia probleminius klausimus, mokosi juos kūrybiškai spręsti ieškodami įvairių sprendimo būdų, interpretuodami ir vertindami kuriamą, klausomą ir atliekamą muziką. Muzikuodami, kurdami muziką, ją analizuodami ir vertindami mokiniai plėtoja spontaniškus ir racionalius kūrybinės raiškos ir mąstymo būdus, mokosi juos derinti.
10.4. pilietiškumo-mokiniai mokosi suvokti ir paaiškinti muziką kaip simbolinę galią, telkiančią ir vienijančią bendruomenes ir visuomenę. Mokomasi himnų, kitų svarbią simbolinę reikšmę įgijusių autorinių bei liaudies dainų. Svarbi pažintis ir su Lietuvos tautinių bendrijų muzika (lenkų, baltarusių, rusų, žydų, karaimų), padedanti suvokti pilietinės visuomenės etninę įvairovę. Mokiniai mokosi suprasti ir pagrįsti autorinių bei gretutinių teisių reikšmę, etiško ir legalaus kūrinių ir jų įrašų panaudojimo svarbą.
10.5. pažinimo- kūrinių, žanrų ir stilių, kultūrų ir subkultūrų, asmenybių bei jų kontekstų (sociokultūrinių, istorinių) pažinimas ir nagrinėjimas, aplinkos muzikinio gyvenimo stebėjimą . Kūrinio meninį įspūdį sieja su jo muzikinėmis savybėmis ir vertina iš skirtingų perspektyvų, apibūdina muzikos reiškinių paskirtį, kontekstus, integracines sąsajas.

Programos apimtis: 34 val.

Tikslas ir uždaviniai: supažindinti mokinius su IV klasės muzikos istorijos programos kursu: supažindinti su muzikos savybėmis, žanrais, lietuvių folkloru, muzikos atlikėjais, stiliais, forma. Skatinti mokinius emocingai mąstyti.

Mokymo(si) temos:

- Muzika, jos raiškos priemonės, muzikos kūrinių formos;
- Lietuvių liaudies muzika, dainos, žanrai, šokiai, instrumentai;
- Orkestras, simfoninis orkestras;
- Sceninės muzikos žanrai;

- Instrumentinės ir polifoninės muzikos žanrai;
- Seniausių laikų muzika;

Gebėjimai,žinios,supratimas:

- Gebės klasifikuoti instrumentus į kategorijas ir gebės skirti juos iš klausos. Žinos instrumentinių ansamblių ir orkestrų sudėtį.
- Gebės skirti dainininkų balsus, liaudies dainų žanrus, gebės atpažinti juos klausydami, supras jas, analizuos ir vertins. Išmoks po liaudies dainą ir žaidimą.
- Gebės suvokti istorinių epochų instrumentinės (solo, kamerinės, instrumentinės, orkestrinės) muzikos žanrus ir formas. Mokės atskirti ir palyginti klausomus kūrinius.
- Gebės apibūdinti operos ir baleto fragmentus istoriniu kontekstu. Supras operos ir baleto terminus. Žinos žymiausius Lietuvos ir užsienio šalių operos solistus, operos teatrus ir koncertines šalis.

V KLASĖ (2 mokymo(si) metai)

Programos apimtis: 34 val.

Tikslas ir uždaviniai: supažindinti mokinius su V klasės muzikos istorijos programos kursu: supažindinti su muzikos istorijos raidos ypatumais, 19 a. kompozitoriais, lavinti muzikinį skonį per muzikos klausymą, mokyti analizuoti muzikos kūrinius.

Mokymo(si) temos:

- Viduramžių epocha;
- Renesanso epocha;
- Baroko epocha;
- Klasikinio stiliaus formavimasis, klasicizmo muzika.

Gebėjimai, žinios, supratimas:

- Gebės identifikuoti klausomą kūrinį. Mokės nustatyti, kuriam istoriniam periodui priklauso kūrinys.
- Gebės apibūdinti kompozitorių kūrinius, pagrindinius stilistinius skirtumus. Nustatys kūrinio kompozitorių.
- Gebės apibūdinti Prancūzų ir Italų operos skirtumus. Supras ir taisyklingai vartos specifinius terminus ir apibūdinimus.
- Gebės nustatyti laikotarpių muzikos kalbos ypatumus, išmoks naujų muz.terminų, supras jų reikšmę.

VI KLASĖ (3 mokymo(si) metai)

Programos apimtis: 34 val.

Tikslas ir uždaviniai: supažindinti mokinius su VI klasės muzikos istorijos programos kursu: suvokti Europos ir lietuvių muzikinę kultūrą, kompozitorių kūrinius, laisvai, kūrybiškai mąstyti, lavinti muzikinį skonį.

Mokymo(si) temos:

- Romantizmas.. J.Haidnas,V.A.Mocartas, L.van Bethovenas;
- F. Šubertas, R. Šumanas, J. Bramsas;
- Opera 19 a. Italija, Prancūzija,Vokietija.
- Vengrų, lenkų, čekų, norvegų nacionalinė mokykla.

Gebėjimai, žinios, supratimas:

- Gebės nustatyti, kokį laikotarpį apima romantizmas,kas turėjo įtakos jo atsiradimui. Žinos šio laikotarpio muzikos išraiškos priemones,bruožus.
- Gebės skirti romantizmo operą, mokės ją palyginti su kt.šalių operomis, ras jų skirtumus ir panašumus, supras terminiją.
- Klausydami kūrinių, gebės atskirti kompozitorių kūrinius, mokės juos analizuoti ir vertinti.
- Gebės nustatyti nacionalinės mokyklos svarbą. Analizuos jų atsiradimo priežastis, mokės nustatyti,kuriai mokyklai priklauso tam tikros muzikos išraiškos priemonės.

VII KLASĖ (4 mokymo(si) metai)

Programos apimtis: 34 val.

Tikslas ir uždaviniai: supažindinti mokinius su VII klasės muzikos istorijos programos kursu: XIX a. lieuvių muzikine kultūra, XX a. avangardinėmis muzikinėmis kryptimis, žymiaisiais kompozitoriais, išmokyti analizuoti skirtingų šalių kompozitorių kūrybą.

Mokymo(si) temos:

- 19 a. lietuvių muzikinė kultūra. J. Naujalis, Č. Sasnauskas, M. Petrauskas, M.K. Čiurlionis, S. Šimkus, J. Gruodis, J. Tallat-Kelpša , B. Dvarionas, J.Juzeliūnas, V.Klova, E.Balsys.
- 8-9 dešimtmečių lietuvių muzikos charakteristika.
- 20 a. pabaigos lietuvių muzika.
- Populiarioji muzika.
- Kartojimas.

Gebėjimai, žinios, supratimas:

- Žinos kokią muziką kūrė pirmieji lietuvių kompozitoriai, kas parašė pirmąją lietuvišką operą, gebės skirti muziką prieškario ir tarpukario Lietuvos, gebės nustatyti jos žanrus,stilių.
- Žinos M.Petrausko, Č.Sasnausko, J.Naujalio nuopelnus muzikai. Sužinos, kokios muzikos draugijos steigėsi, kas jų iniciatoriai. Sužinos,kur atidarytas profesionalus Lietuvos operos ir baleto teatras, žinos chorus, dirigentus. Išmoks po vieną to laikotarpio l.dainą padainuoti.
- Žinos, koks kultūrinis gyvenimas vyko po antro pasaulinio karo,kokie kolektyvai veikė,kada atsirado pirmosios muz.mokyklos, žinos pirmuosius jaunųjų atlikėjų festivalius.

- Žinos koks perversmas įvyko lietuvių muzikoje.Supras ir mokės nurodyti, kokie kompozitoriai jį pradėjo. Gebės apibūdinti klausomus kūrinius.

PAŽANGOS IR PASIEKIMŲ VERTINIMO METODAI

Programos dalyvių pažangos vertinimą ugdymo procese sudaro vienas kitą sąlygojantys formuojamasis, kaupiamasis, diagnostinis vertinimo tipai.

Formuojamasis vertinimas atliekamas nuolat bendradarbiaujant mokytojui ir mokiniui. Siekiama pastiprinti daromą pažangą, skatinti mokinį analizuoti savo pasiekimus ir kelti ugdymosi motyvaciją.

Kaupiamasis vertinimas naudojamas siekiant sukaupti informaciją apie mokinio pasiekimus ir mokymosi aplinkybes. Kaupiamojo vertinimo rodikliai: pasirengimas pamokai, aktyvumas pamokoje, gebėjimas refleksuoti, savarankiškumas, aktyvumas, savarankiškumas, motyvacija. Galimos kitos vertinimo formos: dalyvavimas konkursuose ir kt.

Diagnostinis vertinimas vykdomas siekiant išsiaiškinti mokinio tam tikro ugdymosi laikotarpio pasiekimus ir pažangą. Mokinių pasiekimai vertinami pamokos metu. Vertinimo rezultatai apibendrinami pusmečio ar metiniu pažymiu, kuris rašomas sumuojant visus pusmečio eigoje gautus pažymius, o metinis rašomas sumuojant I ir II pusmečių pažymius.

Mokinių pasiekimai ir pažanga vertinama dešimties balų sistema.

Rekomenduojama literatūra:

- A. Ambrazas. Muzikos kūrinių analizės pagrindai. Vilnius, 1977.
- Muzikos enciklopedija. Lietuvos muzikos akademija, mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas, T. I, 2000, T. II, 2003, T. III, 2007.
- Š. Nakas. „Šiuolaikinė muzika'' Alma littera, 2001.
- E. Navickaitė - Martinonienė. „Elementarioji muzikos teorija'' Vilnius, 1979.
- Pasaulio muzikos instrumentai. KRONTA 1999.
- http://projektas-muzika.lmta.lt/media/vadoveliai

Mokytoja pasilieka teisę koreguoti programą mokslo metų eigoje (pvz.: dėl mokinių ar mokytojų ligos, šalčių, gripo epidemijos, COVID - 19 ir kt.).

Aprobuota teoretinio skyriaus metodinės grupės posėdyje
2025 m. rugpjūčio 26 d.